

Mallorca, ¿l'illa del ciment?

Durant els darrers deu anys Mallorca ha sofert un procés de degradació ecològica que, si continua igual durant aquesta dècada, l'illa de la calma s'haurà convertit, quan comenci el nou mil.lenni, en l'illa del ciment.

El terme *balearització* s'ha estès com a sinònim de destrucció ecològica.

XESC AMENGUAL

La primera gran onada de turistes, els anys 60 i 70, provocà l'ocupació d'una gran quantitat de terres del litoral tradicionalment sense ús econòmic. Tot i que aquesta ocupació fou tremenda des del punt de vista ambiental, el cert és que molt pitjor és la situació després de la segona onada. L'explicació de l'augment de l'agressió aquests deu i quinze darrers anys ve donada per un fet diferencial: mentre que en la primera onada l'edificació va ser sobretot vertical, intensiva, en la segona ha estat extensiva, horitzontal, cosa que ha provocat una generalització del fenomen degradador de la naturalesa.

Molts eren els que esperaven que amb l'adveniment de la democràcia als ajuntaments (1979) s'aturaria o, almenys, minvaria el procés de destrucció ecològica, la

balearització, que s'havia donat a Mallorca en particular, i a les Balears en general durant els seixanta-setanta.

Vana il·lusió. La degradació durant els 80 ha estat tant o més salvatge que els anys precedents. Als nuclis tradicionalment turístics, i més degradats, com Palma, Lluçmajor, Calvià, Andratx..., se'ls hi han afegit zones que fins fa poc s'havien mantingut fora de la febre urbanitzadora: Sant Llorenç, Son Servera, Santanyí, Pollença, Muro, Alcúdia... De res ha servit *el Catàleg d'espais naturals* elaborat per l'ICONA el 1985 i que, en teoria, havia de servir com a punt de referència per a una pròxima protecció d'aquests espais. Des del moment de la redacció del catàleg fins ara mateix s'ha construït, o hi ha projectes de construcció, 31 noves urbanitzacions

dins àrees naturals, gairebé totes elles dins espais que estaven dins del catàleg.

En aquests moments només hi ha set zones que són considerades espais protegits: són l'illa de sa Dragonera, la Victòria, S'Albufera i Es Comú, Sa Canova, Punta de N'Amer, Es Trenc i Es Salobrar i, recentment, cala Mondragó. Realment poques zones que, definitivament, es lliuraran del ciment. I quasi en tots els casos ha estat necessària una gran mobilització popular (manifestacions, campanyes...) per aconseguir la protecció. Com a acció més emblemàtica de l'ecologisme quedarà per a la història la salvació de Sa Dragonera a finals dels setanta després d'una forta campanya popular, inspirada pel grup anarcocologista Talaiot Corcat, que sota el lema "¡Fora cabrons!, Dragonera pels dragons "

rapides, com les autopistes i autovies, proliferen i trenquen les vies tradicionals que intercomunicaven tots els nuclis de població i que respectaven l'entorn. El darrer exemple és la construcció del túnel de Sóller (en marxa ja) que unirà aquest poble amb la capital, i que escurçarà el trajecte a menys de la meitat. La conseqüència ha estat una especulació del sòl, a la vall de Sóller, com no s'havia conegut mai. D'altra banda, ja es parla de crear una tercera pista a l'aeroport de Palma per agilitar l'enorme tràfic aeri.

Tot aquest desenvolupisme turístic ha comportat l'exhauriment dels recursos de l'illa. Actualment es consumeix un 90-95% dels recursos d'aigua, i ja existeixen greus problemes de salinització (comarca de Palma, Campos...) La contaminació per residus, abocats sense control a l'aigua o depositats en qualsevol indret del camp, s'han convertit en un problema de primera magnitud. L'energia elèctrica necessària per a tant creixement la donen dues centrals -Es Murterar a Alcúdia i Sant Joan de Déu a Palma- repetidament denunciades com a molt contaminants per ecologistes i veïns. En conjunt, segons el GOB, hi ha a Mallorca un total de 27 punts negres que són focus de contaminació molt im-

portant i que seria necessari actuar sobre ells de manera immediata.

¿L'ILLA DEL CIMENT?

En aquests moments i gràcies a les intenses campanyes dutes a terme pels ecologistes, la major part dels grups polítics i empresarials turístics estan d'acord en la necessitat de preservar el medi ambient. Això és el que diuen, però la realitat es mostra bastant en desacord amb tan bones intensions.

Els planejaments urbanístics de tot Mallorca preveuen una capacitat d'albergar fins a 2'5 milions de persones -només tenint en compte el sòl urbanitzable-, però si hi afegim el sòl rústic, es podria arribar als 3 milions. És fàcilment imaginable el desastre ecològic que això representaria. L'increment del procés urbanístic duria com a conseqüència l'augment del consum de l'aigua, la sobreexplotació dels aqüífers i, lògicament, la progressiva salinització i, inclús, probables restriccions, especialment en èpoques de poques pluges. Les edificacions del litoral podrien augmentar fins a ocupar un 60-65%, mentre que de plages no edificades no en quedarien més del 15%. Previsibles serien els col.lapses

L'increment de població

(font: Institut Balear d'Estadística)

	Mallorca	Palma
1975	486.957	262.948
1981	534.511	290.372
1986	550.849	295.230
1987	567.179	306.840
1988	586.002	314.608
1989	601.621	320.692

Passatgers que han passat per l'aeroport de Palma

(font: Conselleria de Turisme)

1975	6.812.370
1981	7.930.977
1986	9.932.851
1987	11.342.842
1988	11.719.014
1989	11.536.174

Capacitat Hotelera

(sense apartaments)

1976	229.670
1981	227.734
1986	235.185
1987	239.773
1988	243.062
1989	253.067

de carreteres, serveis sanitaris, etc. Serien necessàries més centrals d'energia, amb el consegüent augment de contaminació. Els residus serien molt superiors als actuals i també superiors el grau de contaminació. la terciarització total, monocultiu turístic, duria a una total dependència -que de fet ja existeix ara- de l'economia balear dels grans tour operators estrangers; qualsevol baixada important de turisme representaria en caos econòmic. Seria necessari portar més mà d'obra peninsular, amb la qual cosa el procés de marginació del català en favor del castellà es reforçaria considerablement...

¿Prediccions catastrofistes? ¿Ciència-ficció? No sembla, si tenim en compte els nous projectes. Vegem-ne alguns: tretze ports esportius a construir i ampliacions dels existents; onze camps de golf aprovats i vint-i-set en projecte, que poden significar, amb l'oferta hotelera complementària, unes 22.000 noves places i un consum d'aigua equivalent a la Palma actual; noranta noves urbanitzacions a punt d'iniciar-se, algunes de les quals aprovades i a punt de construir... Tot un futur de ciment per a més glòria dels doblers fàcils i de la destrucció ecològica de Mallorca.

Miquel Payeras